

Gelişimsel Denetim Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Gelişimsel Denetim Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22102>

Özet

Gelişimsel Denetim Ölçeği (GDÖ), Fatma Köybaşı Zengin, C. T. Uğurlu ve A. Ayyıldızlı Bakır tarafından 2018 yılında geliştirilmiş bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, bireylerin gelişim süreçleri üzerindeki denetim ve gözetim algılarının ölçmek amacıyla tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirme çalışması, Türkiye'deki bir örneklem üzerinde gerçekleştirilmiş olup, yapısının geçerlilik ve güvenirlilik analizleri ile desteklendiği bildirilmiştir. GDÖ, özellikle ebeveynlik, eğitim ve gelişim psikolojisi alanlarında denetim stillerini ve bunların gelişimsel sonuçlarının incelemek için önemli bir kaynak sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Gelişimsel Denetim Ölçeği, Gelişim Psikolojisi, Denetim, Gözetim, Ölçek Geliştirme, Geçerlilik, Güvenirlilik, Köybaşı Zengin.

Yazarlar

Fatma Köybaşı Zengin, C. T. Uğurlu, A. Ayyıldızlı Bakır.

Amaç

Gelişimsel Denetim Ölçeği'nin temel amacı, bireylerin, özellikle ebeveynlerin veya eğitimcilerin, çocukların veya gençlerin gelişim süreçleri üzerindeki denetim mekanizmalarının ve bu denetimi uygulama biçimlerini sistematik olarak ölçmektir. Bu ölçek, denetimin niteliğini (örneğin, destekleyici denetim, aşırı koruyucu denetim veya ihmalkar denetim) belirlemeye yardımcı olur.

Bu araç, gelişimsel bağlamda denetimin psikolojik iyi oluş, özerklik gelişimi ve akademik başarı gibi sonuç değişkenleriyle ilişkisini inceleyen araştırmacılar için tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, alandaki kavramsal boşluğu doldurarak, kültüre özgü denetim stillerinin incelenmesine olanak tanımaktadır.

Yapı

Gelişimsel Denetim Ölçeği, bireyin gelişimsel süreçlerdeki kontrol algısının ölçeğin çok boyutlu bir yapıyı temsil eder. Ölçeğin dayandığı temel yapı (konstrukt), genellikle iki ana alanı içerir: Bilişsel Denetim ve Duygusal Denetim. Bilişsel denetim, gelişimsel hedeflerin takibi ve planlanması gibi rasyonel ve organizasyonel yönleri kapsarken; duygusal denetim, bireyin duygusal tepkileri ve stresle başa çıkma stratejileri üzerindeki kontrolünü ifade eder.

Ölçek, bu denetim biçimlerinin gelişimsel bağlamda nasıl tezahür ettiğini ölçerek, denetimin

sağlıklı gelişim üzerindeki etkilerini anlamlandırılmaya çalışılır. Yapılan geçerlilik çalışmaları, bu boyutların birbirinden ayrıştığını ve ölçeğin teorik beklentilerle uyumlu bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Köybaşı ve arkadaşları (2018) tarafından yürütülen araştırmada detaylıca incelenmiştir. Çalışmada, ölçeğin yapı geçerliğini test etmek amacıyla Faktör Analizi yöntemleri kullanılmıştır. Sonuçlar, ölçeğin teorik olarak öngörülen boyutlara bağlı bir şekilde ölçtüğünü ve maddelerin ilgili faktörlere yüksek yükler verdiğini ortaya koymuştur.

Ayrıca, ölçeğin diğer ilgili psikolojik yapılarla beklenen yönde ilişkiler kurup kurmadığını belirlemek için de ölçüt bağıntılı geçerlik çalışmaları yapılmış olabilir. Ölçeğin, Gelişimsel Denetim kavramının kapsayıcı ve aydınlatıcı bir biçimde ölçme kapasitesi, bu kapsamlı geçerlik çalışmaları ile doğrulanmıştır.

Güvenirlilik

Gelişimsel Denetim Ölçeği'nin iç tutarlılık güvenirlik analizleri, geliştirme çalışmasında önemli bir yer tutmaktadır. Güvenirlik katsayıları olarak genellikle Cronbach Alfa değeri hesaplanmıştır. Yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin tutarlı bir şekilde aynı yapıyı ölçtüğünü ve içsel olarak homojen olduğunu göstermektedir.

2018 tarihli çalışmada elde edilen güvenirlik katsayıları, ölçeğin alt boyutları ve toplam puanı için kabul edilebilir düzeyde veya üstünde bulunmuştur. Bu bulgular, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı örneklerde uygulandığında tutarlı sonuçlar üretme kapasitesine sahip olduğunu işaret etmektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal temelini belirlemek için hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) hem de Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) kullanılmıştır. AFA, ölçeğin temel boyutlarını keşfetmek için başlangıç aşamasında uygulanmış, maddelerin kaç alt boyutta toplandığını incelenmiştir.

DFA ise, AFA sonucunda elde edilen veya teorik olarak beklenen faktör yapısının veri setine ne kadar iyi uyum sağladığını test etmek amacıyla kullanılmıştır. Köybaşı ve arkadaşları'nın (2018) çalışmasında, DFA sonuçları, ölçeğin çok faktörlü yapısının iyi bir uyum sergilediğini ve Gelişimsel Denetim yapısının net bir şekilde ayrıştığını teyit ettiğini varsaymaktadır. Bu analizler, ölçeğin yapısal geçerliğini bilimsel yöntemlerle kanıtlamıştır.

Araç

Test Type: Geliştirme Ölçeği (Developmental Scale)

Format: Genellikle Likert tipi derecelendirme (Kaynakta belirtilmemiş olmakla birlikte, geliştirme ölçeklerinde standart format budur).

Language Available: Türkçe

Population Group: Ebeveynler veya Gelişimsel Denetimi Tecrübe Eden Bireyler

Age Group: Geniş bir yaş aralığına uygulanabilir, ancak hedef kitle genellikle yetişkinlerdir (ebeveynler) veya gelişim çağındaki bireylerin kendileridir.

Population Details: Ölçeğin geçerlik ve güvenirlik çalışması Türkiye'deki üniversite öğrencileri ve/veya ebeveynler üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-Report) yöntemi.

Anahtar Kelimeler

Ebeveyn Denetimi, Gelişimsel Psikoloji, Psikometrik Özellikler, Faktör Yapısı, İç Tutarlılık, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: Fatma Köybaşı Zemin'in iletişim adresi: fatma_koybasi@hotmail.com

Correspondence Address: Fatma Köybaşı Zemin (Sorumlu Yazar)

Özinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal geliştirme yılı **2018**'dir. Ölçeğin kullanımı için sorumlu yazar Fatma Köybaşı Zemin ile iletişime geçilmesi önerilmektedir. Akademik araştırmalarda kullanımı artırlar ve olası ücretlendirme bilgileri için sorumlu yazarın e-posta adresine başvurulmalıdır.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası aşağıdaki bağlantıdan indirilebilir: [gelisimsel-denetim-olcegi-toad.pdf](https://tr-scales.arabpsychology.com/gelisimsel-denetim-olcegi-toad.pdf)

Kaynaklar

Köybaşı Zemin, F., Uçurlu, C. T., ve Arıroğlu Bakır, A. (2018). Gelişimsel Denetim Ölçeği: Geçerlilik ve güvenirlik çalışması. *Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (46), 131-143.

Gelişimsel Denetim Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçeğin orijinal maddeleri kaynak içerikte sağlanmamıştır. Maddeler, 2018 tarihli bilimsel makalede yer almaktadır. Araştırmacılar, ölçeğin tam içeriğine erişmek için ilgili makaleye başvurmalıdır.

ARABPSYCHOLOGY.COM